صلوات خاصه حضرت شاهچراغ(ع) ثبت ملی شد

آداب زیارت و صلوات خاصه حضرت احمدبن‌موسی(ع)، در حرم شاهچراغ شیراز ثبت ملی شد. سید موید محسن‌نژاد، سرپرست اداره‌کل میراث‌فرهنگی استان فارس دراین‌باره گفت: زائران حضرت آداب‌ورسوم ویژه‌ای برای زیارت دارند که به آن پرداخته می‌شود. زیارت حضرت شاهچراغ(ع) در طول سالیان گذشته تا امروز به‌واسطه ادای احترام، تعظیم و زیارت حرم شکل گرفته است که به همین سبب تصمیم گرفته شد تا این آداب‌ورسوم گردآوری شود و به‌عنوان آداب‌ورسوم زیارت شاهچراغ(ع) به ثبت برسد.

سوزن‌دوزی‌های بلوچ در وزارتخانه میراث فرهنگی

نمایشگاهی از آثار سوزن‌دوزی بلوچ به مدت یک هفته در محل ساختمان شماره ۲ وزارت میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی دایر است. این نمایشگاه که یکشنبه جاری افتتاح شده تا ۸ اسفند ادامه دارد. برای تماشای سوزن‌دوزی‌های زیبای این نمایشگاه می‌توانید هر روز از ساعت ۹ صبح تا ۱۴ به ساختمان وزارت میراث فرهنگی در خیابان آزادی تقاطع یادگار امام(ره) ساختمان شماره ۲ مراجعه کنید.

با ما به بخش کوچکی از خراسان بزرگ بیایید
برای دیدن گوشه‌ای از دلبری‌های پنهان و حیرت انگیز ایران تماشایی

زیبایی‌های افسونگرِ «تون»

رضا سلیمان نوری
ایران

یکی از شهرهایی که به دفعات در آثار باقیمانده از گذشتگان هنگام بررسی تاریخ و جغرافیای خراسان از آن نام برده می‌شود، «تون» است؛ شهری که به روایت همان آثار در جنوب خراسان و حاشیه کویر پایین‌تر از نواحی تربت، خواف و قاین و البته بالاتر از طبس قرار داشته و به‌عنوان شمالی‌ترین شهر قهستان شناخته می‌شده است. این شهر که ردپای حضور انسان در نقاط مختلف آن به هزاره پنجم پیش از میلاد برمی‌گردد تا سال ۱۳۰۸ شمسی هم به همین نام وجود خارجی داشت اما پس از آن با تصویب هیأت دولت وقت از تون به فردوس تغییر نام داد. البته خود «تون» تاریخی هم در زلزله سال ۱۳۴۷ خورشیدی به شدت آسیب دید و همین مسأله هم باعث فراموشی بیش از پیش نام تون و همه‌گیری نام فردوس شد. فردوس هم البته پس از تقسیم خراسان بزرگ به سه استان در سال ۱۳۸۴ به سه پاره تقسیم شد و ابتدا بخش سرایان از آن جدا و شهرستان شد و در آبان ۱۳۸۷، بخش بشرویه هم مستقل شد تا تون قدیم اکنون شامل سه شهرستان فردوس، سرایان و بشرویه شود. سه شهرستانی که هرچند اکنون از منظر سیاسی جدا هستند اما گذشته تاریخی یکسانی داشته‌اند به نحوی که برای یک گردشگر سفر همزمان به این سه شهرستان و روستاهای آنها می‌تواند یک دوره خوب و کامل ایران‌شناسی البته از نوع حاشیه کویری آن باشد.

فردوس؛ میزبان یک اثر جهانی

شهرستان فردوس با داشتن حدود ۱۹۰ اثر تاریخی که بیش از ۹۰ اثر از این جمع ثبت ملی شده، از جمله شهرستان‌های تاریخی کشور محسوب می‌شود. مهم‌ترین این اثرها که فردوس را جهانی کرده، قنات بلده است که از جمله قنات‌های ایرانی ثبت‌شده به عنوان میراث جهانی یونسکو است.

مسجد جامع سلجوقی تون، مجموعه تاریخی کوشک، حمام خیروز، کویر پلوند، کاروانسرای خوشاب، آرامگاه میر تونی، آسیاب آبی حاجی خان، آب انبار بازار، پناهگاه حیات وحش رباط شور، حوض انبار سیدی، خانه‌های افراشته، آزاد، رسایی، مجد الاشراف، صدرالسادات و سهرابی و منطقه حفاظت‌شده مظفری از دیگر دیدنی‌های فردوس هستند.

قنات بلده، رشته قناتی باقی مانده از دوران ساسانی است که بخش عمده‌ای از زمین‌های کشاورزی نزدیک شهر فردوس را آبیاری می‌کند. این سازه تاریخی دربرگیرنده ۲۷ رشته قنات است که امروز فقط ۱۶ رشته آن شامل ۱۲ رشته اصلی و چهار قنات فرعی فعال هستند. قنات بلده مسیری حدود ۳۵ کیلومتر را پیموده و حدود ۲۳۸۲ هکتار از زمین‌های منطقه فردوس را مشروب می‌کند.

مدرسه علمیه علیا هم از دیدنی‌های فردوس است. این بنای قرن دهمی دارای ساختار چهار ایوانی و پلان هشت‌ضلعی دارد و تا پیش از زمین‌لرزه سال ۱۳۴۷ فردوس، مورد استفاده طلاب و مدرسان علوم دینی بود ولی امروزه توسط میراث فرهنگی نگهداری می‌شود. از مشخصات بارز معماری این مدرسه، تکرار فرم هشت ضلعی در قسمت‌های مختلف پلان آن است.

کوه قلعه فردوس دیگر دیدنی این شهر که در ۱۰ کیلومتری جنوب آن است از دژهای مهم اسماعیلیه در جنوب خراسان بزرگ بوده است. این قلعه دارای تونلی آجری است که به قلعه دختر متصل است و این راه زیرزمینی، این دو قلعه را به وسیله یک راه زیرزمینی دیگر به وسط شهر باستانی تون متصل می‌کند. قلعه دختر نیز اثری به‌جا مانده از اسماعیلیان و مربوط به سده پنجم قمری است که در هشت کیلومتری شمال غرب فردوس و دو کیلومتری روستای حسن‌آباد قرار دارد. این قلعه، دارای چند حصارسنگی است و در آن آثاری از حمام، برج و بارو و میخ‌های بزرگ آهنی مشاهده می‌شود.

آبگرم معدنی فردوس اما سفر به فردوس بدون رفتن به آبگرم معدنی آن کامل نمی‌شود. این چشمه آبگرم در ۲۰ کیلومتری شمال شهر فردوس قبل از روستای برون قرار دارد. این آبگرم طبیعی به دلیل داشتن خواص درمانی، هر ساله پذیرای شمار زیادی از گردشگران داخلی و خارجی است. این مجموعه، ظرفیت اسکان ۱۲۰۰ نفر را در شبانه‌روز دارد.

سنگ سوراخ که اثری طبیعی به‌صورت حفره‌ای بزرگ در بالای کوهی به همین نام در فاصله ۳۵ کیلومتری غرب شهر فردوس است، دیگر اثر شناخته شده این شهر در سطح جهانی است. این حفره بزرگ به‌دلیل فرسایش‌های آبی در سنگ‌های آهکی کوه به‌وجود آمده و قطری حدود ۲۰ متر دارد. این اثر طبیعی در مسیر دسترسی به کویر پلوند و ریگ یوز در منطقه حفاظت شده مظفری شهرستان فردوس قرار دارد. در نزدیکی این اثر طبیعی، غار آبی سنگ سوراخ قرار گرفته و در فاصله‌ای دورتر، تپه‌های شنی قرار دارند که مکان مناسبی برای ورزش‌های بیابانی مانند موتورهای چهارچرخ است.

بشرویه؛ شهر بادگیرها

دیگر شهر قرار گرفته در محدوده تون قدیم، بشرویه است که در ۸۸ کیلومتری جنوب غربی فردوس و ۱۲۰ کیلومتری شمال شرقی طبس قرار دارد. بشرویه در حاشیه کویر واقع شده و همین امر هم باعث شکل‌گیری نوع خاصی از معماری منازل شده تا جایی که در جای جای آن بادگیرهایی سر بر آسمان افراشته که خنکای جان را برای اهالی به ارمغان می‌آورند. برخی از بادگیرهای این شهر قدمتی ۷۰۰ ساله دارند.

خانه قاجاری مستوفی در خیابان ملاعبدا... تونی این شهر با داشتن سه بادگیر مرتفع، متوالی و خانه قاجاری اکبری که یکی از عریض‌ترین بادگیرهای ایران در آن قرار دارد، بهترین مکان‌ها در این شهر برای آشنایی با نحوه کار بادگیرها هستند. بافت تاریخی بشرویه نیز از معدود بافت‌های خشت و گلی ایران است که تاکنون کاربرد خود را حفظ کرده و به همین دلیل در فهرست آثار ملی کشور به ثبت رسیده است.

آسیاب‌های پنج‌گانه دیگر مجموعه دیدنی بشرویه، آسیاب‌های پنج‌گانه آن است که در مسیر قنات قرار دارند.

براساس شواهد و وقف‌نامه‌های موجود، قدمت این آسیاب‌ها به ۴۰۰ سال قبل برمی‌گردد. آسیاب‌های اول، دوم و پنجم متروکه شده و دو آسیاب دیگر فعال هستند.

پل آب‌بر دیگر دیدنی تاریخی بشرویه است که قدمت آن به دوره ساسانی می‌رسد. از مزایای پل آب‌بر می‌توان به انتقال آب از کف به زمین‌های قابل کشت در دو طرف رودخانه اشاره کرد.

رباط‌های اصفاک و نیگنان که در روستاهایی به همین نام قرار دارند هم از آثار قدیمی بشرویه به‌شمار می‌روند. این کاروانسراها در زمینی به مساحت تقریبی ۲۵۰۰ متر مربع و به صورت شرقی ــ غربی احداث شده‌اند و فقط یک در ورودی و خروجی در سمت شرقی خود دارند.

ریگزار برای اهل طبیعت‌گردی هم بشرویه دیدنی دارد و آن کویرش است. این ریگزار از جنوب شرقی به شهرستان بشرویه، از شرق به کویر نمک بشرویه، از شمال به شهرستان کاشمر و از جنوب به رود کال شور محدود می‌شود.

در وسیع‌ترین قسمت، کویر بشرویه حدود ۳۰ کیلومتر عرض و ۲۴ کیلومتر طول دارد. در مناطق شرقی کویر، فاصله بین تپه‌ها با نمکزارهای پراکنده پوشیده شده است و در قسمت جنوبی و مرکزی نیز تپه‌های ماسه‌ای، اغلب جهتی شرقی ـ غربی دارند.

قلعه دختر بشرویه، منزل پدری چهره برجسته ادبیات معاصر، استاد بدیع‌الزمان فروزانفر که نمونه کاملی از معماری ایرانی در اقلیم گرم و خشک محسوب می‌شود، باغ تاریخی امیر حسن خان طبسی که به سبک بناهای دوره قاجار ساخته شده است، حوض انبار میان‌ده و سرای سرکه دیگر دیدنی‌های ارزشمند بشرویه هستند.

سرایان؛ شهر آب انبارهای کهن ایران

اما دومین بخش مهم تون قدیم، شهرستان سرایان است. این شهرستان به دلیل وجود آب انبارهایی که یادگار گذشته‌اند و امروزه نیز همچنان مورد استفاده اهالی قرار می‌گیرند، با عنوان شهر آب انبارهای کهن شناخته می‌شود. ۱۲ آب انبار در این شهرستان به جهت نیاز این خطه کویری همچنان فعالند و همه ساله از روزی که هوا گرم می‌شود تا اواخر آبان مورد استفاده قرار می‌گیرند. مراسم آبگیری آب انبارهای سرایان که اغلب مربوط به دوره صفویه‌اند در فهرست میراث معنوی کشور به ثبت رسیده است.

آب انبار فاضل خانی را می‌توان مشهورترین آنها لقب داد. کتیبه‌ای بر پیشانی سردر این بنا نصب شده که طبق آن زمان ساخت بنا سال ۱۰۷۸ قمری بوده است. این آب انبار ۳۹ پله دارد و سقف آن نیز به شیوه آهنگ اجرا شده است. آب انبارهای محله آهنگران، حسینیه، حاج عبدالرسول، بالا و حاج حسن دیگر آب انبارهای فعال شهر سرایان هستند. همچنین آب انبارهای کمال و محمد باقران آیسک، فاضل خانی و احمد آقا در سه قلعه از مجموعه‌های دیدنی این شهرستان محسوب می‌شوند.

رباط شاه عباسی یکی از کهن‌ترین جاذبه‌های دیدنی این شهر است. این کاروانسرا در داخل شهر سرایان و به صورت دو ایوانی و اغلب آجری، طراحی شده است و امروزه کاربری موزه‌ای دارد.

کویر سه قلعه دیگر دیدنی شهرستان سرایان، کویر سه قلعه است. در فاصله تقریبی ۳۰ کیلومتری از جنوب شهر کهن سه قلعه که حدود ۵۵ کیلومتر دورتر از سرایان است، یکی از منحصر به فردترین بیابان‌های شرق کشور قرار دارد که به‌عنوان پنجمین آسمان تاریک جهان شناخته می‌شود. این منطقه یکی از بهترین سایت‌های کشور برای استقرار تلسکوپ و رصد آسمان شب است.

مسجد جامع صفوی سه قلعه، دق رباط سرایان، آرامگاه تیموری توران شاه، آبشارهای ۳۰ گانه دره سبزرود، بتون دومین غار عمیق شرق کشور و منطقه شکار ممنوع کمر سرخ از دیگر دیدنی‌های سرایان محسوب می‌شوند.

طراح: بیژن گورانی

جدول شماره ۶۱۴۸

جدول عادی

افقی: ۱) کهنه و فرسوده- کارآگاه دست و پا چلفتی کارتونی- زمین کشاورزی بی مصرف مانده ۲) با نخ و سوزن سروکار دارد- اندازه- زبانه آتش ۳) محل ذخیره کالا- بخش هلالی انتهای ناخن- تیره ۴) زیاده خواهی- منتشر کننده کتاب- پسر جنگل ۵) حرف همراهی- شتاب- شیرینی ماه رمضان ۶) حاشیه‌ها- سازمان بین المللی استاندارد- اهلی ۷) قرار داده شده- سلسله جانشینان اسکندر در ایران- دشنام دادن ۸) ساخته شده از نقره- لیکن- عنکبوت ۹) ناپایدار- آگاهی و بیداری- برقرار ۱۰) شیوه- متداول- پندارها ۱۱) بیماری عفونی حاد کودکان- دست شکسته ...گردن است- دست عرب ۱۲) جهل- دانش شناخت وزن شعر- نوعی لباس بلند و گشاد ۱۳) پرش- بیماری تاولی- شیرینی ۱۴) ضرباهنگ- نتیجه مطلوب- گندیدگی ۱۵) عضو لوبیا شکل کنار ستون فقرات- جوانمرد- پایتخت برفی ایران.

عمودی: ۱) طرف صحبت- پیرو دین اسلام- سخن بی پرده ۲) جشنواره بین المللی فیلم مستند ایران- شب چره ۳) دنباله رو- آماس- مناسب استفاده روزمره ۴) بخشش و انعام- امانتی- بخش پایانی ۵) دل آزردگی- از چهره های سرشناس سینمای کمدی جهان ۶) شگرد- مسافر سرزمین عجایب- کشتزار برنج ۷) نام سابق شهرضا- غیر مذهبی- شرط دوستی ۸) گذرگاه- نوعی آش که با آرد گندم تهیه می شود- ستیزگی ۹) مقام و منزلت- شغلی ندارد- کاغذ فروش ۱۰) حمله همراه با غارتگری- اسب بارکش- نفوذ به یک سیستم رایانه ای ۱۱) مردگان- آشکار ۱۲) پیل الکتریکی- اهل نیست- پارچه کهنه ۱۳) دانشگاه مشهور قاهره- بهره وام- سراینده ۱۴) قدرت- دارویی که به عنوان مسکن و تب بر تجویز می شود ۱۵) چهره- تخم مرغ عسلی- رنجیده خاطر.

جدول ویژه

افقی: ۱) فاقد تازگی- گشاد نیست- شکاف ۲) سرزنش کننده- صدای کبوتر- آهسته و آرام ۳) پاکان- خوراک قناری- حیران ۴) ابریشم ناخالص- برادر مادر- درختچه ای در مناطق گرمسیری ۵) شبکه گسترده جهانی- برادران مخترع هواپیما- هشتمین ماه میلادی ۶) سزاوار نفرین- آتش- کف دست ۷) از فرزندان حضرت یعقوب(ع)- منطقه ای تاریخی در شمال غربی فرانسه- نام آذری ۸) حزن- اقامتگاه مسافر- گل آپارتمانی زیبا ۹) اثر چربی- از اسباب بازی های قدیمی و اصیل ایرانی- تکان و لرزش ۱۰) بیهوده- سمیع- علاج کردن ۱۱) خدایی- ارتکاب اعمال غیر اخلاقی- نفس ۱۲) رمانی نوشته منیرو روانی پور- پول امارات- پایتخت چین ۱۳) صومعه- به پشت خوابیده- به سوی خدا بازگشتن ۱۴) سخن، گفتار- سخت و محکم- شمشیر زن ۱۵) انقباض شدید عضلات- غضب- نوعی کباب.

عمودی: ۱) درخشندگی- لیگ فوتبال اسپانیا- صنم ۲) فیلمی ساخته مایکل کورتیز با بازی همفری بوگارت- کاخ خشایارشاه ۳) موزه مشهور آمستردام- از آلات موسیقی- الماس درخشنده ۴) بی سواد- فلزی دیرگداز- دشوار ۵) ابزار و وسایل- خطوط سایه روشن ۶) تیرپیکان دار- رسم- شاهکار عاشقانه آناتول فرانس، نویسنده فرانسوی ۷) حد نهایی- گوشه ای در دستگاه نوا- تاب و توان ۸) از فروع دین- سنگینی معده- همیشه ۹) سخن دلنشین- اثری از شاتو بریان فرانسوی- غذایی از آرد برنج ۱۰) متنوع- پنج گنج نظامی- گله مداوم ۱۱) بی بصیرت- مجلس نمایندگان روسیه ۱۲) ساقه خوراکی- منطقه خوش آب و هوای تابستانی- شیوه ۱۳) مقصود و مطلوب- رشد- سامانه ای در سیستم بانکی برای انتقال پول ۱۴) رستگار- رمانی مشهور از خالد حسینی، نویسنده افغان ۱۵) ترمز چارپا- چاپار- انجام نشدنی.

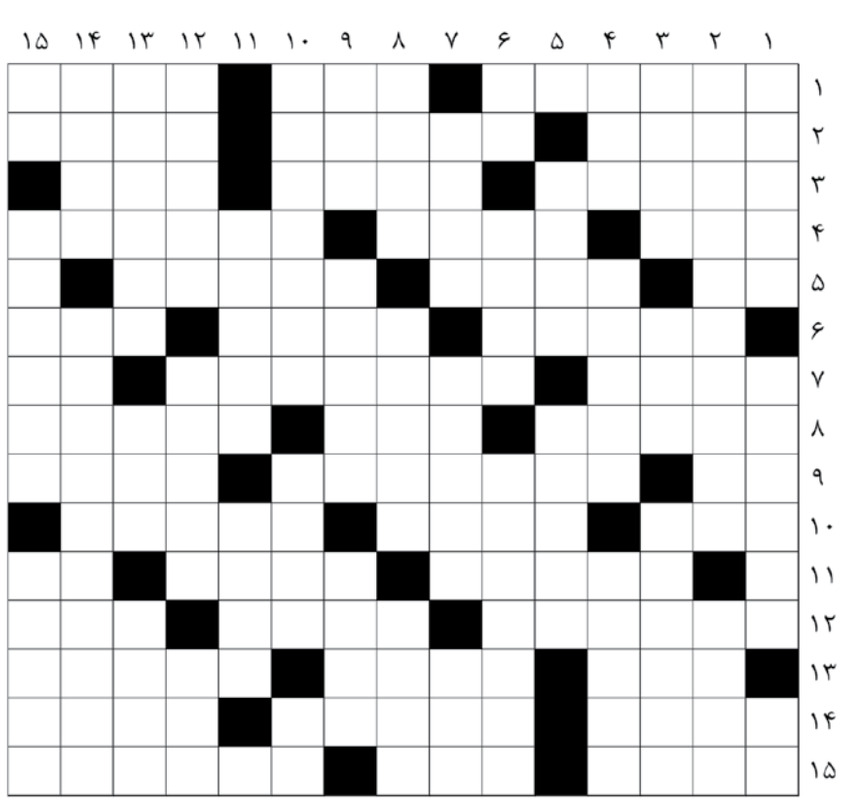

حل جدول عادی شماره ۶۱۴۷

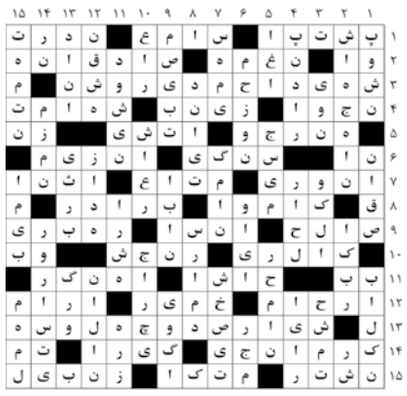
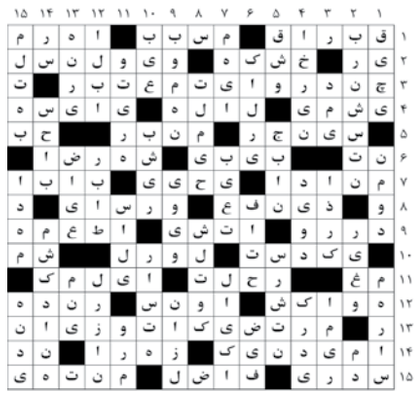
حل جدول ویژه شماره ۶۱۴۷